

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

Lääkäripalveluyritykset ry (jäljempänä LPY tai yhdistys) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Yhdistys pitää tarpeellisenä uudistaa terveydensuojelulainsäädäntöä vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä.

LPY kannattaa terveydensuojelulain kokonaisuudistukselle asetettuja tavoitteita: ajanmukaistaa sääntely vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä, parantaa lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta sekä vahvistaa terveydensuojelun vaikuttavuutta ja kriisinkestävyttä.

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön terveyttä sekä ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa vaaraa tai haittaa ihmisten terveydelle.

Lausunnolla olevassa arviointimuistiossa esitetään selkeästi terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen keskeiset kehittämistarpeet ja muutosehdotukset.

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

LPY:n näkemyksen mukaan nykyisen, 30 vuotta voimassa olleen terveydensuojelulain (763/1994) uudistaminen on tarpeellista toteuttaa, koska kyseinen laki ja sen valvonta eivät enää kaikilta osin vastaa tämän päivän tarpeita.

Yhdistyksen mielestä terveydensuojelulainsäädännön muutokset ovat tarpeellisia osana hallituksen laajempaa tavoitetta kansallisen turvallisuuden ja kriisinkestävyuden vahvistamiseksi. LPY kannattaa muistiossa esitetyjä toimivaltarajojen, viranomaisten välisen yhteistyön ja tiedonvaihtooikeuksien tarkentamista.

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

Nykytilanteen kuvaus on selkeä ja antaa hyvän tilannekuvan terveydensuojelulaista ja sen soveltamisesta.

Yleistä

LPY kannattaa lain nimikkeen säilyttämistä terveydensuojelulakina. Kokonaisuudistuksen tavoitteeksi täytyy asettaa se, että uusi laki on mahdollisimman selkeä ja tarkoitustaan toteuttava.

LPY edellyttää, että lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä otetaan huomioon perustuslain 18 §:ssä säädetty elinkeinonvapaus. Perusoikeuksien rajoittamista koskevat täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden edellytykset täytyvät erityisesti silloin, kun elinkeinon, ammatin tai työn harjoittamiseen vaaditaan viranomaisen myöntämä lupa tai rekisteröinnin hyväksyminen. Yhdistys muistuttaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon ns. valvontalain mukaan kaikkien alan yritysten ja ammattiharjoittajien on rekisteröidyttävä Soteri-rekisteriin ja saatava rekisteröinnistä hyväksyntä.

LPY:n mielestä on perusteltua, että elinkeinotoimintaan liittyvistä pätevyysvaatimuksista säädetään lain tasolla.

Luku 1 - Yleiset säännökset

LPY kannattaa muistiossa esitettyä terveydensuojelulain tarkoituksen selkeyttämistä sekä riskiperusteista lähestymistapaa. Yhdistys pitää tärkeänä, että lain valvontatoimet ja säännökset ovat terveydelliseen riskiin nähden oikeasuhtaisia.

Arviomuistiossa esitetään siirtymistä toiminnanharjoittajan omavalvonnasta yleisempään lähestymistapaan eli selvilläolovelvollisuuteen ja huolehtimisvelvollisuuteen, joka kattaisi yleisemmän velvoitteen kuin yksinomaan toiminnanharjoittajakohtaisen omavalvonnan ja laajentaisi vastuuta myös muihin toimijoihin.

LPY:n mielestä ehdotettu selvilläolovelvollisuutta korostava lähestymistapa ja sen tavoitteet terveyshaittojen ehkäisystä ja terveellisemmän elinympäristön tukemista, ovat kannatettavia. Samalla pitää kuitenkin huolehtia siitä, että yritys tai yrittäjä ei joudu vastuuseen oman elinkeinotoimintansa ulkopuolisista toimijoista, heidän tekemisistään tai laiminlyönneistään, mihin sillä ei ole käytännössä ollut mitään mahdollisuutta vaikuttaa. Selvilläolovelvollisuus ei saa johtaa yrityksen tai yrittäjän kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

Yhdistys pitää tärkeänä terveydensuojelulain yhteensovittamista muun väestön terveyden ja elinympäristön terveellisyyden turvaamiseen tähtäävän lainsäädännön kanssa. Esimerkiksi terveydensuojelulainsäädännön yhteensovittaminen työterveyshuoltolain kanssa on tarkoituksenmukaista. Lainsäädäntöä kehitettäessä on varmistettava, että työnantajille ei synny ylimääräistä hallinnosta taakkaa eri lakien mahdollisista päällekkäisistä velvoitteista ja työnantajille aiheutuvat velvoitteet määritellään lainsäädännössä yhdenmukaisesti sekä riittävän yksilöidyllä tavalla. LPY esittää, että eri viranomaisten toimivaltarajat määritellään selkeästi ja odottaa viranomaisten välisen yhteistyön olevan sujuvaa.

Terveydensuojelulain uudistustyössä on otettava huomioon käynnissä oleva tartuntatautilain kokonaisuudistus. Esimerkiksi pandemian tapaisessa epidemiatilanteessa on oltava selvää, kumman lain nojalla mahdolliset rajoitustoimenpiteet asetetaan ja kumpi laki on tällaisessa tilanteessa ensisijainen. Kannatamme lakien välisen suhteen selkeyttämistä yleislaki-erityislaki-periaatteen mukaisesti.

LPY:n mielestä viranomaisten välinen tiedonvaihto ja yhteistyö epidemiatilanteissa on oltava selkeää ja sujuvaa. On tärkeää, että alueelliset viranomaiset tulkitsevat ja soveltavat säännöksiä yhdenmukaisella tavalla kaikkialla Suomessa. Elinkeinonharjoittajille tarkoitetun viestinnän selkeyttäminen myös häiriö- ja poikkeustilanteissa on tärkeää. Esimerkiksi Covid-19-pandemian aikana tiedotus oli monelta osin hajanaista ja epäselvää. Tiedotusta tulee kehittää siten, että elinkeinonharjoittajille / yrityksille kohdistuva viestintä keskitetään yhdelle toimijalle, jotta yritysten on mahdollista löytää kaikki tarvitsemansa tieto heidän elinkeinotoimintaansa kohdistuvista rajoituksista tai määräyksistä yhdestä paikasta. Sama koskee myös terveydensuojelulain ja valmiuslain välistä suhdetta.

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

LPY kannattaa kunnan terveydensuojelutehtävien (6 §) osalta muistiossa ehdotettua valvonnan riskiperusteisuuden korostamista, sillä se edistää ennaltaehkäisevää toimintaa ja vähentää hallinnollista taakkaa matalan riskin kohteissa. Elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi on tärkeää, että lainsäädännön valvonta toteutetaan yhdenmukaisesti, tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkialla Suomessa. Elinkeinonharjoittajille ja yrityksille kannattaa laatia selkeitä ohjeita, jotka tukevat niiden mahdollisuuksia noudattaa lainsäädännön vaatimuksia.

Häiriötilanteisiin varautumisen (8 §) osalta pidämme tärkeänä, että samaan aikaan käynnissä olevan valmiuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä valmiuslain terveydensuojeluun liittyvät säännökset otetaan huomioon terveydensuojelulain valmistelussa, jotta terveydensuojeluviranomaisten riittävät toimintamahdollisuudet niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusolojen tarpeissa turvataan. Viranomaisten toimivaltarajojen ja johtovastuun määrittely häiriötilanteissa on keskeistä, jotta esimerkiksi Covid-19-pandemiassa koettu viranomaisten viestinnän hajanaisuus ja epäselvyys vältetään.

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

-

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

-

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

-

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

-

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

-

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

LPY kannattaa muistiossa ehdotettuja eri viranomaisten tiedonhankintaan, tarkastukseen ja valvontaan liittyvien säännösten uudistamista ja selkeyttämistä sujuvan tiedonvaihdon turvaamiseksi.

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

-

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

LPY kannattaa sitä, että terveydensuojelulain terveydensuojelua käsittelevien määräyksien (51 §) suhde muihin laissa oleviin viranomaisen määräyksenantovaltuuksiin selkeytetään ja tarpeettomat päällekkäisyydet poistetaan.

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

LPY esittää, että uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevaa säännöstä tarkennetaan oikeusvarmuuden ja elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi. On oltava mahdollisimman yksiselitteistä, miten sitä voidaan soveltaa lainvastaisissa tilanteissa.

Yhdistys pitää tärkeänä, että viranomaisia koulutetaan ja ohjeistetaan siitä, milloin ja miten uhkasakkoa ja muita pakkokeinoja tulisi käyttää. LPY:n mielestä viranomaisten toiminnan on oltava lähtökohtaisesti neuvovaa ja ohjaavaa. Hallinnollisten keinojen ja seuraamusten on aina oltava ensisijaisia suhteessa rangaistuksiin.

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

-

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

LPY:n mielestä valvontakäytännöt eri valvontayksiköiden välillä on oltava mahdollisimman yhtenäiset elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

-

Taloudelliset vaikutukset

Vaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu lainkaan yritysvaikutuksia ehdotetun toissijaisen vastuun osalta. LPY esittää, että terveydensuojelulakiin ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista tehdään kattava yritysvaikutusten arviointi.

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Partanen Ismo
Lääkäripalveluyritykset ry